

Latvijas ekonomika

Uzņēmumi kūtri investēt inovācijās, vajadzīgs izrāviens

- Uzņēmumi investē ļoti maz pētniecībai un attīstībai (P&A)
- Inovāciju aktivitāti apgrūtina augstas izmaksas, līdzekļu trūkums
- Ja politikas veidotāji neieviesīs skaidru rīcības plānu, Latvija turpinās atpalikt

Uzņēmumi pētniecībai un attīstībai (P&A) tērē ļoti maz

Latvija atpaliek no pārējām ES valstīm inovāciju jomā. 2012.gadā Latvija ieguldījumi P&A sasniedza aptuveni 0.7% no IKP, kas ir viens no zemākajiem rādītājiem ES. Bažas rada tas, ka uzņēmumu tēriņi P&A ir bijuši jo īpaši zemā līmenī – zem 0.2% no IKP, t.i., sešas reizes mazāk nekā ES vidēji. Uzņēmumu inovācijas ir ļoti zīmīgas, jo tās drīzāk nekā valsts sektora inovācijas rada komercializējamus produktus/pakalpojumus, līdz ar to palielinot ieņēmumus, pievienoto vērtību un veicinot ekonomikas izaugsmi. Taču 2010.gadā aptuveni 70% uzņēmumu neveica inovācijas, un lielākā daļa inovāciju aktivitātes Latvijā pēdējos gados bijusi sabiedriskā sektora rokās. „Vecajā” Eiropā aina ir pavisam citādāka – tieši paši uzņēmumi ir galvenie P&A aktivitātes virzītāji.

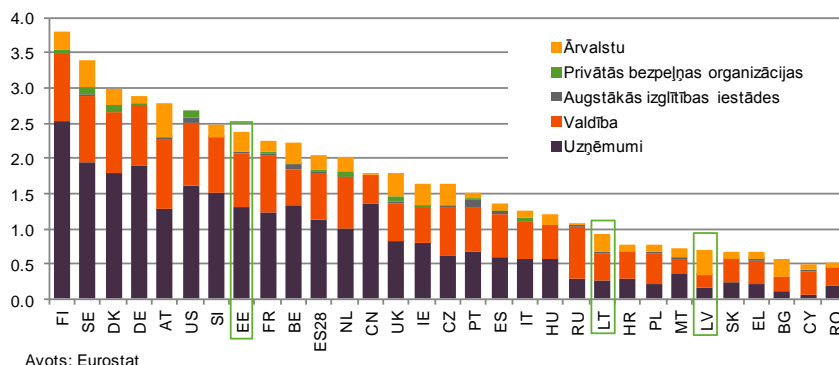
Inovāciju aktivitāti apgrūtina augstas izmaksas un līdzekļu trūkums

Uzņēmumi min augstās inovāciju izmaksas un līdzekļu trūkumu kā galvenos iemeslus, kas kavē inovāciju aktivitāti, tāpat arī sadarbības trūkumu starp uzņēmumiem, valsti un akadēmisko sektoru. Valdība ir veikusi dažus pasākumus, lai risinātu šo jautājumu, piemēram, izveidojot kompetenču centrus, īstenojot klasteru programmu un no 2014.gada vidus piemērojot nodokļu atvieglojumu P&A izdevumiem.

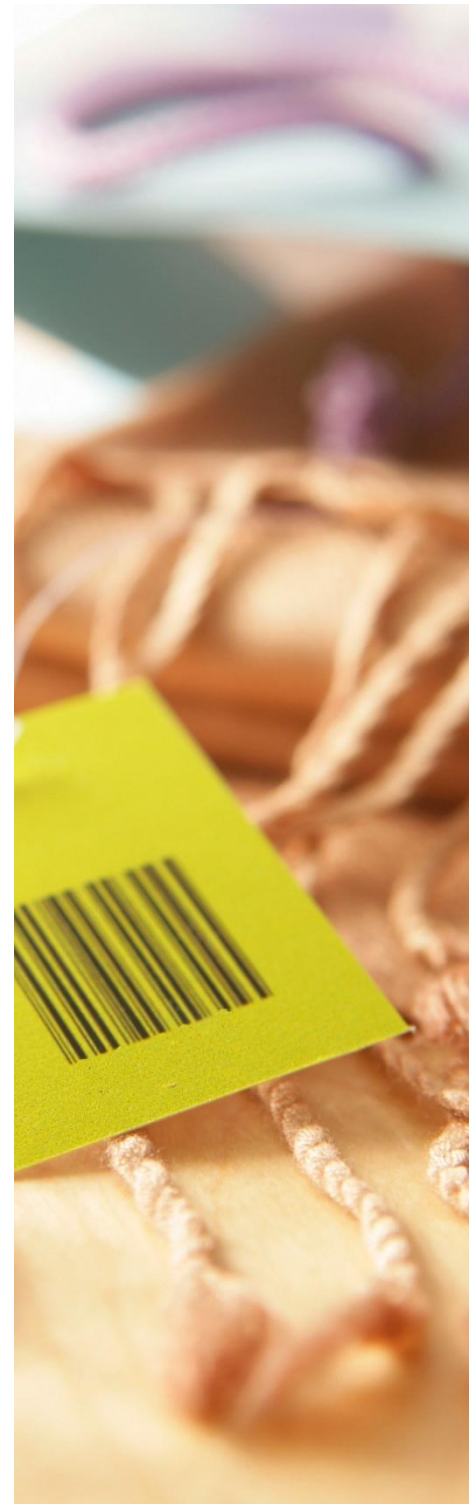
Ja politikas veidotāji neieviesīs skaidru rīcības plānu, Latvija turpinās atpalikt

Latvija ir noteikusi vairākus valsts mēroga mērķus attiecībā uz inovācijām, piemēram, sasniegt P&A izdevumus 1.5% apmērā no IKP 2020. gadā. Tomēr valdībai pagaidām nav konkrēta rīcības plāna, kā sasniegt šos mērķus. Konkrēti ilgtermiņa plāni par to, uz kādiem valsts atbalsta pasākumiem uzņēmumi var paļauties, veicinātu uzņēmumu ieguldījumus izpētē. Ja valsts pasākumi saglabāsies vērsti īstermiņā ar lielu administratīvo slogu, uzņēmumi diez vai to uzskatīs par veicinošu stratēģiju attiecībā uz ieguldījumiem P&A, kas jau pēc savas būtības ir saistīti ar nenoteiktību un risku.

Izdevumi P&A 2011.gadā pēc finansējuma avota, % no IKP

Avots: Eurostat

Mārtiņš Kazāks
+371 6744 5859,
martins.kazaks@swedbank.lv

Lija Strašuna
+371 6744 5875,
lija.strasuna@swedbank.lv

Kristīla Skrūzkalne
+371 6744 5844,
kristilla.skruzkalne@swedbank.lv

Uzņēmumi kūtri investēt inovācijās, vajadzīgs izrāviens

Latvija atpaliek inovāciju jomā un P&A tērē vien 0.7% no IKP – esot vienā no pēdējām vietām ES. Uzņēmumi bijuši jo īpaši kūtri investēt P&A. Lai arī valdība ir īstenojusi dažus pasākumus P&A atbalstam, šķiet joprojām trūkst konkrēta rīcības plāna, kas veicinātu inovācijas un palīdzētu sasniegt valsts mēroga P&A mērķi 2020.gadam 1.5% apmērā no IKP.

Inovācijas klūs par arvien svarīgāku izaugsmes dzinēj spēku

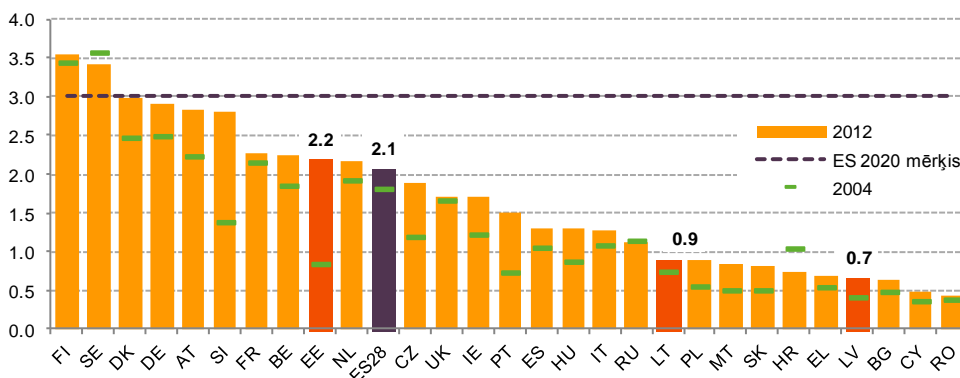
Taču pašlaik Latvijas izdevumi P&A ir vieni no zemākajiem ES ...

Uzņēmumu tēriņi izpētei ir bijuši pārāk zemi

Latvija ir tuvinājusies ES vidējam dzīves līmenim, palielinot ražīgumu un pamazām kāpjot pa pievienotās vērtības kāpnēm. Līdz ar Latvijas tuvināšanos ES vidējam līmenim, arvien svarīgāks kļūst jautājums, kā kāpināt pievienoto vērtību un tas nozīmē, kā veicināt inovācijas – šo jautājumu mēģina risināt daudzas attīstītās valstis. Tomēr inovāciju veicināšanas jautājums pašlaik nav politikas veidotāju dienas kārtības saraksta augšgalā, tādēļ šajā tematiskajā apskatā pievērsīsimies Latvijas sniegtam inovāciju jomā un tiem jautājumiem, ja tie netiks risināti, varētu kavēt Latvijas sniegumu turpmākajos gados. Galvenokārt pievērsīsimies Eurostat datiem par pētniecību un attīstību (P&A), un Kopienas Inovāciju apsekojumam (*Community Innovation Survey*); dati, protams, var būt neprecīzi, un faktiskie rādītāji var būt augstāki par uzrādītajiem, taču tie visticamāk atspoguļo vispārīgās tendences un Latvijas stāvokli attiecībā pret citām valstīm.

Inovācijas tiek vispārīgi saprastas kā kaut kā jauna vai ievērojami uzlabota radīšana, tā var attiekties uz precēm, procesiem, mārketinga un organizatoriskajām metodēm¹. Viens no plašāk izmantotajiem inovāciju rādītājiem ir tēriņi P&A, kas ir galvenais inovāciju avots. Latvija P&A tērē ļoti maz, un situācija pēdējos gados nav uzlabojusies. 2012.gadā Latvija P&A tērēja aptuveni 0.7% no IKP – viens no zemākajiem rādītājiem ES – paliekot nopakaļ Lietuvai un jo īpaši Igaunijai. Lai arī izdevumi P&A 0.7% no IKP apmērā ir progress salīdzinājumā ar 2004.gadu, kad Latvija tērēja 0.4%, kopš 2006.gada izdevumi P&A ir stagnējuši apmēram 0.6-0.7% no IKP līmenī².

Izdevumi pētniecībai un attīstībai 2004. un 2012.gadā*, % no IKP

Avots: Eurostat

* Provisoriskie dati

... un uzņēmumi bijuši īpaši kūtri ar ieguldījumiem P&A

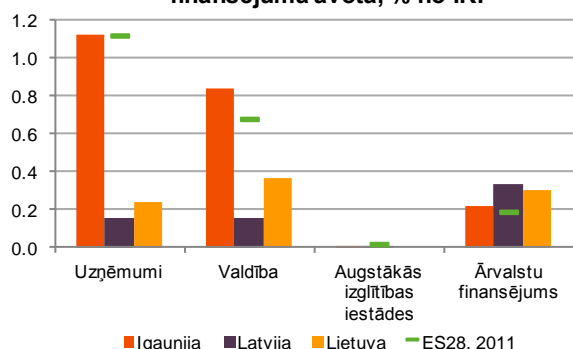
Svarīgi ir ne tikai kopējie tēriņi P&A, bet arī, kas par to maksā un kas veic laboratorijas darbus un izpēti. Inovācijas komercializēšanas varbūtība ir lielāka, ja to īsteno uzņēmējdarbības jomā; un līdzko inovācija tiek komercializēta, tā var nodrošināt lielākus ieņēmumus, lielāku pievienoto vērtību un sekmēt izaugsmi. Ja Latvija Eiropā ir viena no valstīm, kas P&A tērē vismazāk, tad Latvijas uzņēmējdarbības sektora sniegums nav necik labāks.

2011.gadā Latvijas uzņēmumi tērēja P&A 0.17% no IKP, kas ir sešas reizes mazāk par ES vidējo rādītāju 1.1%, bet 2012.gadā izdevumi samazinājās līdz 0.16%. Latvijas uzņēmumi nemaksā par P&A un arī to neveic. Tā vietā sabiedriskais sektors ir tas, kas pārsvarā veic P&A finansēšanu un izpildi. Lai arī valdības izdevumi P&A ir zemākie ES ar vidēji 0.16% 2010.-2012.gg. laikā, lielākā daļa finansējuma nāk no ārvalstīm, no kā lielākā daļa tiek

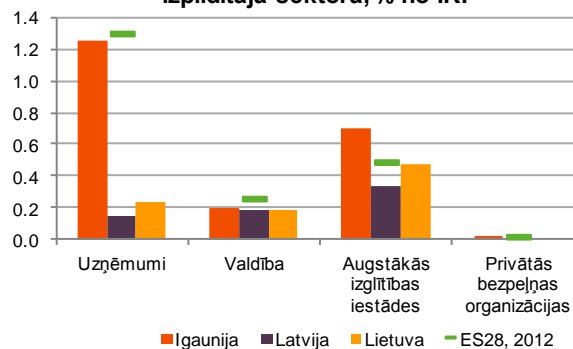
¹ <http://www.oecd.org/site/innovationstrategy/defininginnovation.htm>

² Izņemot 2009. gadu, kad rādītājs nokritās zem 0.5%.

saņemta no ES struktūrfondi, kurus administrē valsts sektors³. Lielākā daļa šī finansējuma tiek novirzīta apguvei valsts un augstākās izglītības iestādēm; 2012.gadā tās veica trīs ceturtdaļas no P&A. "Vecajā" Eiropā aina ir pavisam citādāka – uzņēmumi ir galvenie P&A aktivitātes virzītāji, jo tie ir galvenie finansējuma avoti un tie paši veic lielāko daļu izpēti.

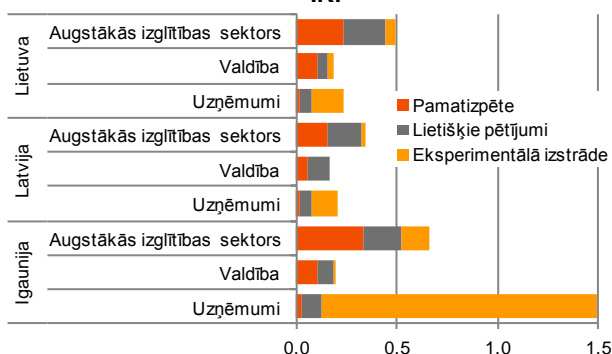
P&A izdevumu struktūra 2012.gadā pēc finansējuma avota, % no IKP

Avots: Eurostat

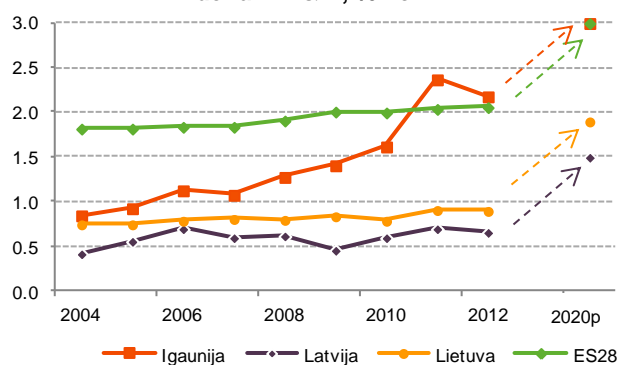
P&A izdevumu struktūra 2012.gadā pēc izpildītāja sektora, % no IKP

Avots: Eurostat

Nav šaubu, ka sabiedriskā sektora ieguldījumi P&A var būt nozīmīgi, jo tie veido pamatu, uz kura var balstīt tālāko izpēti, tomēr uzņēmumi ir tie, kas ierasti koncentrējas uz eksperimentālo izstrādi⁴, t.i., jaunu produktu/pakalpojumu izveidi un to komercializēšanu, ceļot pievienoto vērtību un veicinot izaugsmi. Tādēļ, lai arī vispārējais P&A tēriņu līmenis Latvijā ir samērā zems, vēl lielākas bažas rada zemie un stagnējošie uzņēmumu ieguldījumi P&A kā īpatsvars no IKP.

P&A pēc aktivitātes tipa 2011.gadā, % no IKP

Avots: Eurostat

Izdevumi P&A, % no IKP

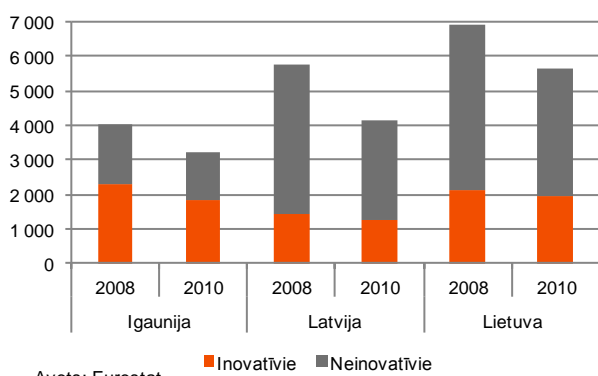
Avots: Eurostat, EK

Pastāv, protams, izdevumi, kas saistīti ar inovācijām un atšķiras no formālajiem tēriņiem P&A, piemēram, ražošanas iekārtu un mašīnu iegāde, patentu iegāde u.c. Tā kā robežlīnija starp ar P&A saistītiem un P&A nesaistītiem izdevumiem nereti var būt neskaidra, ir lietderīgāk aplūkot kopainu par inovatīviem uzņēmumiem. Kopumā neinovatīvo uzņēmumu īpatsvars Latvijā joprojām ir ļoti liels. 2010.gadā, kad tikai veikts pēdējais ES mēroga Kopienas Inovāciju apsekojums, Latvijā aptuveni 70% uzņēmumu bija neinovatīvi – kritums no 76% 2008. gadā, taču joprojām lielākais īpatsvars Baltijas valstīs. Interesanti, ka inovatīvo uzņēmumu īpatsvars bija palielinājies, jo laikā no 2008. līdz 2010.gadam neinovatīvo uzņēmumu skaits bija samazinājies par trešdaļu, kamēr inovatīvo uzņēmumu skaits samazinājās daudz lēnāk – par 12%. Tas ļauj domāt, ka inovatīvie uzņēmumi pārcietuši krīzi daudz labāk vai arī, ka uzņēmumi, kas iepriekš nebija inovatīvi, sākuši nodarboties ar inovācijām.

³ Daļēji iemesls mazajam valsts ieguldījumam bija tajā laikā joprojām notiekošā budžeta konsolidēšana, iespējams, valdība arī varēja mēģināt aizvietot iepriekšējos ieguldījumus izpētē ar ES struktūrfondu finansējumu.

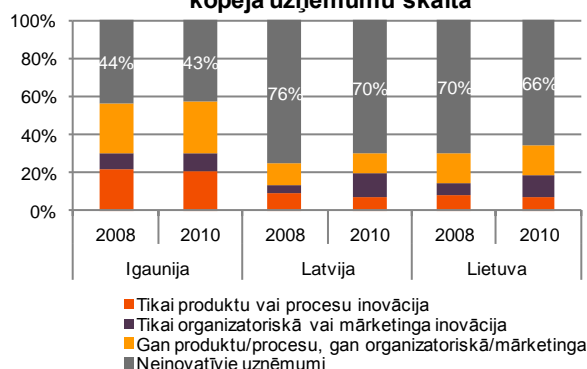
⁴ Eksperimentālā izstrāde ir sistemātisks darbs, kas balstās uz esošajām zināšanām, kas iegūtas no izpēti un praktiskās pieredzes, un vērsta uz jaunu materiālu, izstrādājumu un ierīču ražošanu, jaunu procesu, sistēmu un pakalpojumu ieviešanu vai jau ražotu un ieviestu minēto ievērojamu uzlabošanu.

Inovatīvie un neinovatīvie uzņēmumi

Avots: Eurostat

Inovāciju aktivitāte uzņēmumos, % no kopējā uzņēmumu skaita

Source: Eurostat

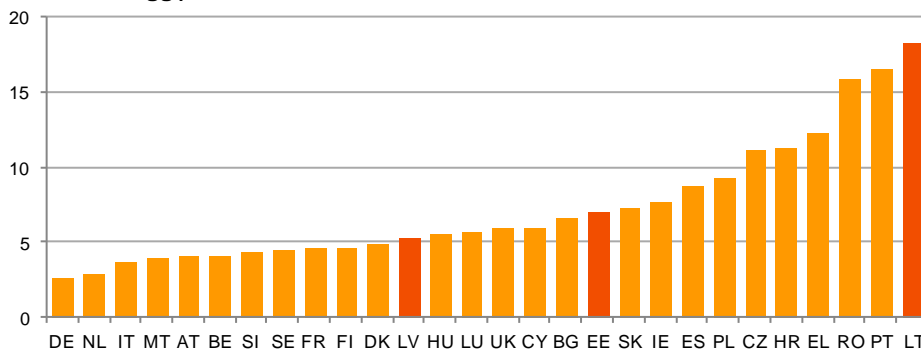
Nemot vērā zemos izdevumus P&A, Latvija ir bijusi samērā efektīva attiecībā uz patentu pieteikumiem

Latvija patentu pieteikumos bijusi efektīvāka nekā citas Baltijas valstis

Vēl viens inovāciju mērīšanas veids ir valstī radīto patentu skaits, jo patenti ierasti ir P&A rezultāts. Taču jāņem vērā, ka ne visu P&A aktivitāšu rezultāts ir patents, jo to ieguve var būt diezgan dārga. Jaunu patentu skaits Latvijā pieaudzis lēni, kam būtisks iemesls ir arī nelieli izdevumi P&A. Laikā no 2005. līdz 2009. gadam Latvija Eiropas Patentu birojā (EPB) iesniedza gadā vidēji 19 jaunu patentu pieteikumus. Igaunijā pēdējos gados redzams straujš patentu skaita pieaugums – 2009. gadā valsts iesniedza vairāk nekā 40 patentu pieteikumus. Lietuva atpaliek patentu pieteikumu skaita ziņā – laikā no 2005. līdz 2009. gadam Lietuva iesniedza vien vidēji 10 patentu pieteikumus gadā.

Katram mākonim ir sudraba maliņa, proti, Latvija bijusi samērā efektīva patentu pieteikumos, ņemot vērā zemos izdevumus P&A. Mērot kopējos izdevumus P&A uz vienu patenta pieteikumu, Latvijai viena patenta pieteikums EPB laikā no 2004. līdz 2009. gadam vidēji izmaksāja EUR 5 miljonus; salīdzinājumam Igaunijā tas izmaksājis dārgāk – EUR 7 miljonus, bet Lietuvā viena patenta pieteikuma izmaksas sasniedza vairāk nekā EUR 18 miljonus, kas ir augstākais rādītājs ES.

Kopējie izdevumi P&A uz vienu patenta pieteikumu EPB (vidējais 2004.-2009. gg.)

Avots: Eurostat

Augstās izmaksas un līdzekļu trūkums ir galvenie faktori, kas kavē inovāciju aktivitāti...

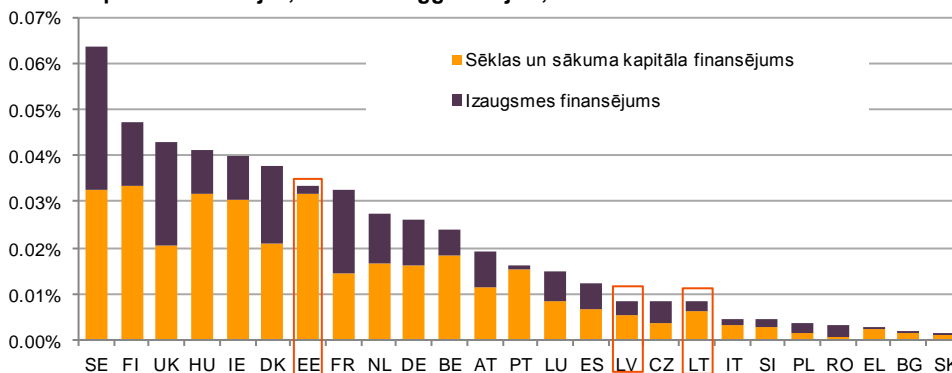
...lai arī riska kapitāla investīcijas ir bijušas diezgan pieklājīgas

Inovāciju aktivitāti apgrūpina augstas izmaksas un līdzekļu trūkums

Kāpēc uzņēmumi tik maz iegulda P&A un citās inovāciju aktivitātēs, un ko iespējams darīt šajā sakarā? Galvenie šķēršļi uzņēmumu inovāciju aktivitātei ir ļoti līdzīgi visās Baltijas valstīs, proti, augstas izmaksas un līdzekļu trūkums – saskaņā ar 2010. gada Kopienas Inovāciju apsekojumu. Izdevumi P&A tiek saistīti ar augstu nenoteiktību un risku, jo nav zināms, vai P&A tiešām vainagosies ar jaunu produktu/pakalpojumu, un liela izdevumu daļa tiek novirzīta cilvēkresursiem (zinātniekiem, inženieriem), tādēļ ir grūti saņemt bankas kredītu bez fiziska nodrošinājuma. Turklāt, banku finansējums ir arī vairāk vērst uz jau izveidotiem uzņēmumiem, nevis sākuma stadijas finansējumam. Tādēļ inovāciju veicināšanai ir svarīgi alternatīvi finansējuma avoti un attīstīti finanšu tirgi.

Lai arī Latvija joprojām atpaliek no citām ES valstīm nebanku finanšu tirgus attīstības ziņā, tai ir samērā labi veicies riska kapitāla investīciju piesaistīšanā laikā no 2010. līdz 2012. gadam, apsteidzot tādas valstis kā Itālija, Polija, Grieķija un Čehija ar vidējo ieguldījumu apmēru 0.01% no IKP gadā. Lai vai kā, novērojumi liecina, ka, lai arī līdzekļi ir pieejami, ir maz piemērotu iesniegto projektu riska kapitāla investīcijām un ka ne viss riska kapitāls nokļūst pie inovatīviem un augsto tehnoloģiju uzņēmumiem. Daļējs pie vainas varētu būt sociālās normas un uzticības līmenis sabiedrībā, jo vietējie uzņēmēji vēlas saglabāt kontroli pār savu uzņēmumu.

Riska kapitāla investīcijas, 2010.-2012.gg. vidējais, % no IKP

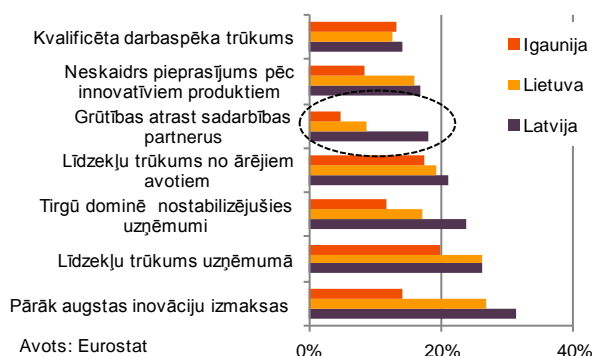

Avots: EVCA

Latvijā īpaša problēma ir vājā sadarbība starp uzņēmumiem, akadēmisko sektoru un valsti

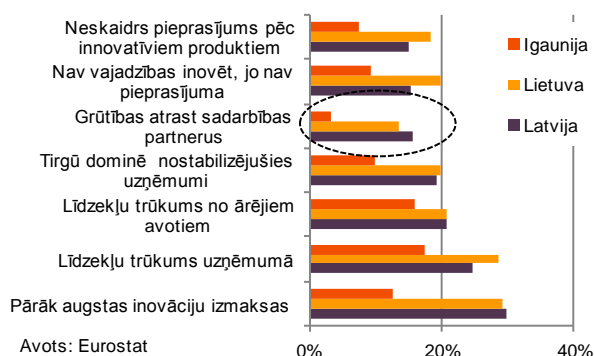
Cits faktors, kas kavē inovāciju aktivitāti Latvijā, ir vājā sadarbība starp akadēmisko sektoru, valsti un uzņēmumiem. Šo problēmu daļēji apliecina arī Kopienas Inovāciju apsekojums, proti, grūtības atrast sadarbības partnerus (arī uzņēmumu sektorā, piemēram, piegādātājus) ir akūtāka problēma Latvijas uzņēmumiem nekā Lietuvā un Igaunijā; 2010.gadā piektā daļa inovatīvo uzņēmumu un sestā daļa neinovatīvo uzņēmumu Latvijā minēja to kā ierobežojošu faktoru. Lai risinātu šo problēmu, politikas veidotāji, izmantojot ES struktūrfondus, izveidojuši Kompetenču centrus un Klasteru programmu, lai veicinātu sadarbību starp dažādiem sektoriem⁵.

Kas kavē inovāciju aktivitāti inovatīvos uzņēmumos 2010.gadā, % no respondentiem

Avots: Eurostat

Kas kavē inovāciju aktivitāti neinovatīvos uzņēmumos 2010.gadā, % no respondentiem

Avots: Eurostat

Valdība plāno sasniegt P&A tēriņu līmeni 1.5% no IKP 2020.gadā

Šķiet, ka nepastāv nekāds brīnumlīdzeklis, kas ļautu ievērojami veicināt inovāciju aktivitāti Latvijā - tam vajadzīgs plašs faktoru loks, bet diemžēl inovācijas pašaik ir politikas veidotāju dienas kārtības apakšgalā. Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2020 paredz, ka Latvijai 2020.gadā jātērē P&A aptuveni 1.5% no IKP. Lai arī mērķis ir divtik zems kā ES mērķis 2020.gadam, kas ir 3%, šis mērķis tomēr ir samērā ambiciozs, jo Latvijai ir gandrīz jāčetkāršo savi tēriņi izpētei laikā no 2012.gada līdz 2020.gadam, nodrošinot apmēram 18% pieaugumu gadā⁶. Lai arī tēriņi izpētei auga vidēji divas reizes ātrāk nekā nominālais IKP laikā no 2005. gada līdz 2012.gadam, izslēdzot ekonomikas sarukšanas gadus, no 2013.gada līdz 2020.gadam šim tempam jāpieaug gandrīz trīs reizes straujāk nekā nominālajam IKP. No gaišās puses ir gaidāms līdzekļu pieaugums no ES struktūrfondiem jaunajā 2014.-2020.gg. plānošanas periodā, kad, paredzams, inovācijām tiks piešķirts vairāk līdzekļu nekā iepriekšējā plānošanas periodā; tāpat 2014.gada vidū tiks ieviesti nodokļu atvieglojumi par izdevumiem P&A⁷.

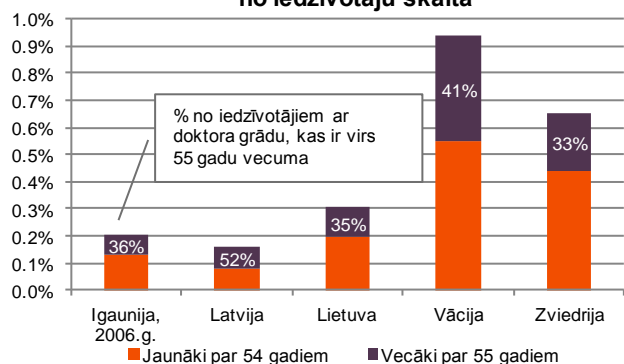
⁵ Klasteru programma aptver 11 klasterus – no tūrisma līdz kosmosa tehnoloģijām un farmācijai. Pašlaik ir 6 kompetenču centri, kas aptver tādas jomas kā farmāciju un ķīmiju, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, mežsaimniecību, elektriskos un optiskos instrumentus, tranzītu un transportu, vidi, bioenerģiju un biotehnoloģijas.

⁶ Pieņemot nominālo IKP pieaugumu 2013. gadā, Swedbank 2014. gada aprīļa prognozes par nominālo IKP pieaugumu 2014.-2015. gadā un 2,5% inflāciju un 4% reālā IKP pieaugumu pēc tam.

⁷ Aizvietojošs iepriekšējo nodokļu atvieglojumu, kas samazināja UIN aplikamo ienākumu ar koeficientu 1.5 par izdevumiem, kuru rezultātā pēc 2009.gada tika reģistrēts patents.

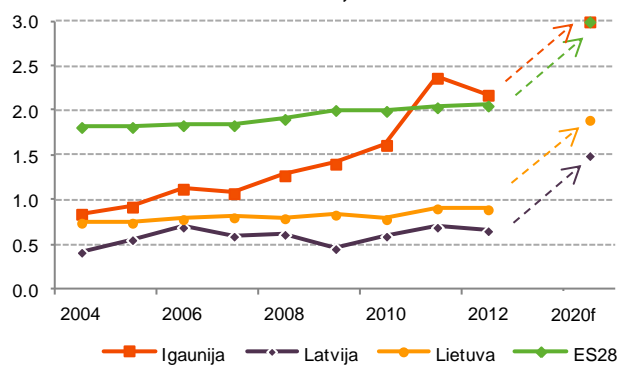
Lai P&A aktivitāte uzlabotos saskaņā ar plānu, attiecīgi jāpalielinās izpētē iesaistīto darbinieku skaits. Taču augsti kvalificētā darbaspēka novecošanās var traucēt turpmākai inovāciju aktivitātei. Lai arī Latvijā ir liels iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars, doktora grāda ieguvušo skaits ir salīdzinoši zems, turklāt vairāk nekā puse no viņiem ir vecāki par 55 gadiem – tas 2009.gadā bija lielākais īpatsvars ES. Tāpat Latvijā jauno grāda ieguvēju tādās jomās kā matemātika, zinātne un tehnoloģijas, kas ir būtiska daļa no P&A personāla, īpatsvars ir bijis viens no zemākajiem ES – aptuveni 14% no jaunajiem grāda ieguvējiem laikā no 2004.gada līdz 2012.gadam salīdzinājumā ar vidējo ES rādītāju 22%⁸.

Iedzīvotāji ar doktora grādu 2009.gadā, % no iedzīvotāju skaita

Avots: Eurostat

Izdevumi P&A, % no IKP

Avots: Eurostat, EK

Inovāciju aktivitātes uzlabošanai vajadzīgs politisks plāns un rīcība

Nepieciešama politikas veidotāju rīcība, citādi Latvija turpinās atpalikt

Inovāciju aktivitātes veicināšanai vajadzīgi dažādi faktori, piemēram, strukturālās reformas augstākajā izglītībā un zinātnē, turpmāka sadarbības spēcīgāšana starp uzņēmumiem, akadēmisko un valsts sektoru. 2013.gadā Latvijā pētījumā un aptaujā, ko finansēja Eiropas Sociālais fonds, tika noskaidrots, ka vēl viens faktors, kas kavē inovācijas un izpēti, ir valsts atbalsta pasākumu plānošana īsam termiņam, neļaujot uzņēmumiem plānot savus investīciju projektus ilgākā termiņā, tāpat birokrātiskais un administratīvais slogs ir par šķērslī, lai uzņēmumi pieteiktos valsts atbalsta programmām⁹. Tāpat nepārtraukti mainīgā nodokļu politika Latvijā traucē uzņēmējdarbības plānošanai un darbam.

Latvija ir noteikusi vairākus valsts mēroga mērķus attiecībā uz inovācijām (piemēram, sasniegt izdevumu izpēti apmēru 1.5% no IKP 2020.gadā), tomēr pagaidām nav konkrēta rīcības plāna, kā sasniegt šos mērķus. Valdība nesen izveidoja Pētniecības un inovācijas stratēģisko padomi nolūkā risināt šos jautājumus, tagad jāgaida, vai sekos konkrēti darbi¹⁰. Ja valsts pasākumi joprojām paliks vērsti īstermiņa ar lielu administratīvo slogu, uzņēmumi diez vai to uztvers kā aicinošu stratēģiju ieguldījumiem izpētē, kas pēc savas būtības ir saistīti ar nenoteiktību un risku.

Kristilla Skrūzkalne

Jaunais nodokļu atvieglojuma koeficients tiks paaugstināts līdz 3 un attieksies uz P&A izdevumiem.

⁸ Kā pozitīvais jāmin, ka grāda ieguvēju īpatsvars minētajā jomā pakāpeniski pieaug, un 2013. gadā tas sasniedza gandrīz 19%.

⁹ 4.nodevums.docx&sa=U&ei=5RdNU_KIDcWoyQPlioDABQ&ved=0CBsQFjAA&usg=A FQjCNEKHPE4wpiGu59ugP44v1ptuhejrg

¹⁰ <http://likumi.lv/doc.php?id=265184>

Atruna

Vispārēja atruna

Šo izpētes pārskatu ir sagatavojuši Swedbank Lielo uzņēmumu un iestāžu apkalpošanas Makroekonomikas pētījumu daļas analītiķi. Makroekonomikas pētījumu daļa sastāv no izpētes struktūrvienībām Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Norvēģijā un Zviedrijā, un tās atbildībā ir pārskatu sagatavošana par ekonomikas notikumiem globālajā tirgū un vietējos tirgos.

Analītiķu apliecinājums

Analītiķi, kas atbildīgi par šī pārskata saturu, ar šo apliecinā, ka, neņemot vērā iespējamās šeit minētos interešu konfliktus, šajā pārskatā izteiktie viedokļi precīzi atspoguļo attiecīgo analītiķu personīgos un profesionālos uzskatus.

Pētījumu pārskati ir neatkarīgi un balstīti tikai uz publiski pieejamu informāciju.

Izdevējs, izplatīšana un saņēmēji

Šo Swedbank Lielo uzņēmumu un iestāžu apkalpošanas Makroekonomikas pētījumu daļas pārskatu izdod Swedbank AB (publ) ("Swedbank") Swedbank Lielo uzņēmumu un iestāžu apkalpošanas biznesa joma. Swedbank ir pakļauta Zviedrijas Finanšu uzraudzības iestādes (Finansinspektion) uzraudzībai.

Izplatītājs pirms izplatīšanas šajā pārskatā nekādos gadījumos neveic nekādas izmaiņas.

Somijā šo pārskatu izplata Swedbank Helsinku filiāle, kuras uzraudzību veic Somijas Finanšu uzraudzības iestāde (Finanssivalvonta).

Norvēģijā šo pārskatu izplata Swedbank Oslo filiāle, kuras uzraudzību veic Norvēģijas Finanšu uzraudzības iestāde (Finanstilsynet).

Igaunijā šo pārskatu izplata Swedbank AS, kuras uzraudzību veic Igaunijas Finanšu uzraudzības iestāde (Finantsinspeksioon).

Lietuvā šo pārskatu izplata Swedbank AB, kuras uzraudzību veic Lietuvas centrālā banka (Lietuvas bankas).

Latvijā šo pārskatu izplata Swedbank AS, kuras uzraudzību veic Finanšu un kapitāla tirgus komisija.

Amerikas Savienotajās Valstīs šo pārskatu izplata Swedbank First Securities LLC ("Swedbank First"), kas uzņemas atbildību par tā saturu. Šis pārskats ir paredzēts izplatīšanai tikai institucionāliem ieguldītājiem. Ja kāds Amerikas Savienoto Valstu ieguldītājs, kas saņem šo pārskatu, vēlas veikt vērtspapīru darījumu, balstoties uz šajā dokumentā izteiktajiem viedokļiem, tas jāveic tikai ar Swedbank First starpniecību. Swedbank First ir ASV brokeris-dīleris, kas reģistrēts Vērtspapīru un biržu komisijā (Securities and Exchange Commission) un ir Finanšu nozares uzraudzības iestādes (Financial Industry Regulatory Authority) biedrs. Swedbank First ir Swedbank grupas sastāvdaļa.

Attiecībā uz svarīgu ASV informācijas atklāšanu lūdzam skatīt:

<http://www.swedbankfs.com/disclaimer/index.htm>.

Apvienotajā Karalistē šī informācija ir paredzēta izplatīšanai un adresēta tikai "attiecīgajām personām". Personai, kas nav "attiecīgās personas", nedrīkst ne rīkoties saskaņā ar šo informāciju, ne paļauties uz to. Ieguldījumi vai ieguldījumu darbības, uz ko attiecas šis dokuments, ir pieejamas tikai "attiecīgajām personām" un tiks veiktas tikai ar "attiecīgajām personām". „Attiecīgās personas” nozīmē personas:

- kam ir profesionāla pieredze lietās, kas saistītas ar ieguldījumiem, uz kuriem attiecas Finanšu reklamēšanas noteikumu (Financial Promotions Order) 19. punkta 5. daļa;
- kas atbilst Finanšu reklamēšanas noteikumu 49. punkta 2. daļas (a) - (d) apakšpunktos minētajam (augstas neto vērtības uzņēmumi, komersanta statusā neregistrētas asociācijas u.c.);
- kas ir personas, kurām likumīgi var adresēt uzaicinājumu vai ierosinājumu iesaistīties ieguldījumu aktivitātēs (2000. gada Finanšu pakalpojumu un tirgus likuma 21. panta izpratnē) saistībā ar jebkādu vērtspapīru emisiju vai pārdošanu.

Atbildības ierobežojumi

Visa informācija, tai skaitā faktu paziņojumi, šajā izpētes pārskatā ir iegūta un apkopota labticīgi no avotiem, kas tiek uzskatīti par uzticamiem. Taču Swedbank nesniedz nekādus tiešus vai netiešus apliecinājumus vai garantijas attiecībā uz tā satura pilnību vai precizitāti un tam nevajag uzticēties kā autoritatīvam avotam, un tas nevar aizvietot jūsu pašu veiktu pamatotu, neatkarīgu novērtējumu.

Pārskatā paustie viedokļi atspoguļo analītiķu pašreizējos viedokļus, un laika gaitā tie var mainīties. Gadījumā, ja analītiķa viedoklis mainīsies vai par atbildīgo kļūs jauns analītiķis, mēs centīsimies (bet neapņemas) informēt par šādām izmaiņām, ievērojot piemērojamos noteikumus, likumus, Swedbank iekšējos noteikumus un citus apstākļus.

Swedbank neiesaka un neierosina veikt jebkādas rīcības, balstoties uz šo pārskatu. Šis pārskats nav un nav uzskatāms par piedāvājumu pārdot vai ierosinājumu pirkt jebkādas vērtspapīrus.

Piemērojamā likumā noteiktajā apjomā Swedbank neuzņemas nekādu atbildību par tiešiem vai netiešiem zaudējumiem saistībā ar šī pārskata izmantošanu.

Reproducēšana un izplatīšana

Šo materiālu nedrīkst reproducēt bez Swedbank Lielo uzņēmumu un iestāžu apkalpošanas pārvaldes atļaujas. Šis pārskats nav paredzēts fiziskajām vai juridiskajām personām, kas ir pilsoņi valstī vai kuru mītnes vieta ir valsts, kurā izplatīšana nav atļauta saskaņā ar piemērojamo likumu vai citiem lēmumiem.

Sagatavojusi Swedbank Lielo uzņēmumu un iestāžu apkalpošanas pārvalde.

Adrese

Swedbank LC&I, Swedbank AB (publ), SE-105 34, Stockholm/Stokholma.

Biroja adrese: Regeringsgatan 13, Stokholma.